

Arie Jan Rosegaar voert koeien op top van lactatie slechts zes kilo krachtvoer

Een lang en productief koeienleven

Met een gemiddelde levensproductie van bijna 80.000 liter per koe voerden Arie Jan en Roelie Rosegaar uit Pesse het afgelopen boekjaar de lijst aan van bedrijven met de hoogste levensproductie bij afvoer. Dat werd gehaald met koeien die de productie makkelijk aankunnen en een strikt uiergezondheidsbeleid. En met geduld, want 'koeien wegdoen vinden we nooit leuk'.

tekst **Jorieke van Cappellen**

Het is een ietwat dubieuze titel, die van bedrijf met hoogste levensproductie bij afvoer, vinden melkveehouders Arie Jan en Roelie Rosegaar. Dat hun afgevoerde koeien een levensproductie behaalden van gemiddeld 79.675 kilo in 7,9 lactaties is absoluut mooi, knikt Arie Jan. 'Maar we hebben het afgelopen jaar toevallig ook zestien oudere koeien, waarvan vier honderdtonners, afgevoerd. Dat is voor ons bedrijf best veel', aldus Arie Jan. 'Koeien wegdoen vinden we nooit leuk, we hadden dit resultaat natuurlijk liever gehaald

terwijl we maar drie koeien hoefden af te voeren. Dat lukte ons in 2010.'

Op het bedrijf in Pesse melken Arie Jan en Roelie 90 koeien met bijbehorend jongvee. De gemiddelde jaarproductie van de koeien op het Drentse bedrijf ligt op 11.184 kg melk, waarbij de koeien al vanaf de eerste lactatie lijsten boven de 10.000 kilogram melk maken. Het bedrijf leverde dankzij deze hoge levensproducties door de jaren heen al 24 honderdtonners en vijf tientonners.

Geen verpleegkoeien

'Je moet vooral een beetje geluk met de koeien hebben', verklaart Arie Jan Rosegaar bescheiden als de melkveehouder naar de achtergrond van deze levensproducties wordt gevraagd. Maar in het gesprek komt naar voren dat het niet alleen de geluksfactor is. Op het bedrijf, waarvan de goed onderhouden stallen dateren uit de jaren zeventig en tachtig, staat fokken op levensduur en secuur werken centraal.

De veestapel bestaat uit koeien die stuk voor stuk open, breed en krachtig gebouwd zijn

'Ons doel is het fokken van koeien die qua lichaamsbouw robuust en goed in balans zijn, zodat ze lang kunnen blijven lopen', licht de melkveehouder toe. 'Hoogproductieve koeien moeten die productie vooral fysiek goed aankunnen. Ik wil koeien niet laten opbranden.'

In het verleden gebeurde dat vaker dan nu. Dan begon een vaars goed aan de eerste lactatie. 'Maar bij de tweede lactatie zag ze er eerder slechter dan beter uit, dat kan niet de bedoeling zijn', vindt Arie Jan. Om het fokken van balansrijke, duurzame melkkoeien na te streven hanteren Arie Jan en Roelie al ruim twintig jaar het aAa-systeem. Dat werpt volgens de Drentse veehouders zijn vruchten af. In het koppel lopen koeien die stuk voor stuk open, breed en krachtig gebouwd zijn. 'Ze zijn eerder wat te rond dan te scherp.'

Een gezonde koe die de productie voor lange tijd gemakkelijk aankan, is economisch rendabel. 'Hierdoor houd ik meer vaarzen over om te verkopen, dat brengt meer op dan een koe afvoeren', verklaart de melkveehouder. 'Bovendien is het veel plezieriger om te werken met koeien die de productie gemakkelijk aankunnen', vult Roelie aan. 'Het moeten melkkoeien zijn, geen verpleegkoeien.'

Al twaalf jaar luzerne

Arie Jan nam het bedrijf begin jaren negentig over van zijn ouders en ontwikkelde het bedrijf, met toen nog 70 koeien, tot wat het nu is. 'We hadden nooit de drive om veel groter te groeien in aantal koeien. Dat kostte namelijk ook melkquotum en dat geld investeerde ik liever in goed onderhoud van de stallen en in de aankoop van wat extra hectares, waardoor we nu vrij ruim in de grond zitten.'

Door de ruime 60 hectare hebben de melkveehouders een zo hoog mogelijk aandeel ruwvoer in het rantsoen. Arie Jan

Arie Jan en Roelie Rosegaar-Schoonewille

Op het bedrijf van Arie Jan (55) en Roelie Rosegaar (57) in Pesse werden al 24 koeien honderdtonner en vijf koeien tientonner.

Aantal koeien:	90
Melkproductie:	11.184 4,12 3,41
Hoeveelheid land:	60 hectare

geeft aan dat nog wel eens vergeten wordt dat koeien van nature herkauwers zijn. 'Ze zijn gemaakt om ruwvoer te vreten en te verteren. Op ruwvoer kan een koe heel veel, mits het van goede kwaliteit is.' Dat betekent, als het even kan, vroeg in het voorjaar maaien, zodat de melkveehouders profiteren van het meest eiwitrijke gras. Het gras wordt voor het inkuilen gehakseld, vooral uit praktische overwegingen, omdat Arie Jan met een kuildoseerbak in de hefinrichting voert. Het product wordt echter ook homogener, zodat het beter door de koeien wordt gevreten.

De koeien krijgen op de top van hun lactatie gemiddeld slechts 6 kilogram krachtvoer. Omgerekend voert het bedrijf op jaarbasis 18 kilogram krachtvoer per 100 kilogram melk. 'Hoewel de koeien veel geven, voeren wij ze met krachtvoer niet tot het randje', aldus Arie Jan en hij glimlacht. 'Onze voeradviseur verbaast zich er soms ook over. Vroeger zaten we op 10 tot 12 kilo krachtvoer per koe, maar we zijn stukje bij beetje steeds iets verder teruggedaan in krachtvoer. En de koeien bleven nog steeds gezond melk geven.'

Juliana 254 (v. Kian), 8 jaar oud, gaf al 70.273 kg met 5,30% vet en 4,03% eiwit en lw 115

De goed onderhouden stallen dateren uit de jaren zeventig en tachtig

Rietzwenk/luzerne standaard in het rantsoen

Naast een rantsoen van 65 procent kuilgras en 35 procent mais telen de melkveehouders al twaalf jaar een mengsel van luzerne en rietzwenk voor zowel de melkkoeien als het jongvee. De melkkoeien krijgen hiervan 2 tot 3 kilo gedroogd product per dag. 'Luzerne is gezond voor koeien en voegt veel structuur toe aan het rantsoen en wat extra eiwit.'

De luzerne, die Arie Jan laat drogen bij een grasdrogerij, past goed op het bedrijf, omdat het gewas het goed doet op wat drogere en stikstofarme grond, die in de omgeving veel voorkomt. Voor luzerne is voldoende bekalken nodig voor een goede pH van de grond. 'Verder moet je het vooral met rust laten en pas maaien als het in de bloei gaat', weet Arie Jan uit ervaring. Vaak is dat tussen de eerste en de tweede snede van het gewone gras in. 'Luzerne is een gevoelig gewas. Te vroeg maaien zorgt ervoor dat luzerne het jaar erop niet meer voldoende terugkomt.' Doorgaans kan de melkveehouder vier keer per jaar luzerne oogsten met een opbrengst van 14 tot 15 ton droge stof per hectare.

Celgetal onder 100.000

Arie Jan en Roelie weiden de koeien in de zomermaanden dag en nacht. Ook al het jongvee gaat dan enkele maanden dag en nacht naar buiten, waarna Arie Jan alle stallen reinigt. 'In de zomer heb ik het liefst dat de stal een paar weken leegstaat, zodat alles mooi kan drogen. Droogte is de beste remedie tegen bacteriën.'

De veehouders vinden schoon werken belangrijk voor een goede uiergezondheid. Doorgaans weten ze het celgetal onder de 100.000 cellen te houden, des te bijzonderder, omdat oudere koeien vaak neigen naar een hoog celgetal. 'In de praktijk gaan koeien vaak weg om een verminderde vruchtbaarheid of een hoog celgetal. Wij willen afvoer om zulke redenen zo lang mogelijk uitstellen.'

De melkveehouders laten hierbij niets aan

het toeval over. In de ligboxen liggen koe-matrassen met daarop zaagsel met een bacterieremmer. In de melkstal gebruiken Arie Jan en Roelie per koe twee schone uierdoeken voor het schoonmaken van de spenen. Na het melken van een hoogcelgetalkoe spoelen ze het melkstel eerst door met heet chloorwater voordat het bij een andere koe gebruikt wordt. Eenmaal terug in de ligboxenstal verhindert een stroomdraadje voor de ligboxen dat de koeien direct gaan liggen. 'Zo krijgen de slotgaten tijd om goed te sluiten', zegt Roelie. Arie Jan heeft overigens geen moeite met koeien met een wat trage melksnelheid. 'Zulke koeien liggen ook minder snel melk uit in de ligbox. Melk uitliggen is een risicofactor voor een hoog celgetal of uierontsteking.'

Tweede kans

Buiten tussen zijn koppel koeien komt koeienliefhebber Arie Jan pas echt goed op dreef en wijst enkele 'kranse koeien' aan die de veehouders al veel plezier bezorgden. Bijvoorbeeld de achtjarige Kian-dochter Juliana 254, zij gaf al ruim 70.000 kg melk met 5,30% vet en 4,03% eiwit en heeft een lactatiewaarde van 115.

Een van de oogappels is de vijftien jaar oude Stadelochter Frieda 365, die vorig jaar de vijfde tientonner op het bedrijf werd. Verderop loopt Stadelochter, Juliana 206, die in december 2015 als 24e koe op het bedrijf de 100 ton melk haalde.

De gemiddelde leeftijd van de koeien op het bedrijf is 6,5 jaar. De groep koeien die het vorige boekjaar werd afgevoerd, had een gemiddelde leeftijd van tien jaar en twee maanden, waarvan de oudste koe ruim vijftien jaar was met een productie van 144.000 kilo melk. Zulke carrières gaan heus niet altijd zonder slag of stoot, nuanceren Arie Jan en Roelie. 'Maar we geven koeien bij tegenslag graag een tweede kans', verklaart Roelie. 'Een probleemkoe krijgt rustig de tijd om te herstellen,

het is voor ons geen probleem om haar een paar weken apart in het strohok te melken. Als dat lukt, dan kan zo'n dier vaak nog een hele tijd goed mee.'

Veertien rietjes voor Frieda

De vruchtbaarheid speelt de oudere koeien op het bedrijf nog wel eens parten, de tussenkalftijd op het bedrijf ligt meestal boven de 400 dagen. Maar ook met het drachtig krijgen van de koeien hebben de melkveehouders geduld. 'Ik kijk niet op een rietje meer of minder', aldus Arie Jan, die het voorbeeld noemt van tientonner Frieda 365. 'We hebben de laatste keer veertien pogingen gedaan om haar drachtig te krijgen en uiteindelijk lukte het met een rietje van Reladon. Weliswaar een stier met een iets andere bloedvoering, maar een heel goede bevruchter.'

De Stadelochter blijft na afkalven met gemak twee jaar melk geven, denkt Rose-gaar. 'Dan heb je die rietjes er wel uit.'

Hij heeft de stier Stadel in het verleden veel gebruikt, vooral vanwege zijn goede levensduur. De stieren Archibald en Quality en de Italiaanse stieren Mtoto, Bookie en Boss Iron zijn ook regelmatig stierpartners geweest. 'Mtoto geeft koeien met een heel goede uiergezondheid en goede levensduur', vindt Arie Jan. Ook de stier Kodak past goed in het fokdoel. 'Het zijn wat kleinere koeien, maar ze zitten erg goed in elkaar. Dat blijft voor mij toch het allerbelangrijkst.'

Arie Jan en Roelie, die geen opvolger voor hun bedrijf hebben, gaan de komende jaren 'gewoon' op dezelfde voet door, met wellicht nog enkele honderdtonners erbij. 'Zulke koeien gezond oud laten worden maakt het werkplezier compleet', zegt Roelie. Arie Jan voegt er nog even serieus aan toe: 'En voor nog meer werkplezier mag de melkprijs nu ook echt wel iets hoger. Het zou mooi zijn als onze inspanningen voor goede melkproducties ook weer beter beloond worden.'